

НАЦИОНАЛНО СЪСТЕЗАНИЕ – ТЕСТ
ЗА УЧЕНИЦИ ОТ VII КЛАС
БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

УТВЪРЖДАВАМ:

Общински кръг, София, 20 февруари 2010 г.

ВАНЯ КАСТРЕВА,
НАЧАЛНИК НА РИО

Попълнете кръстословицата в листа за отговори (зад. 1.-6.)

1. Изразно средство, фигура на езика, редуване на еднородни части или изрази, чрез което се повишава или понижава изразителността на чувствата 2 т.

2. Антоним на *груб* 2 т.

3. От глагол, синоним на *искри*, *излъчва светлина*, образувайте сегашно деятелно причастие, мъжки род, единствено число 2 т.

4. Коя е липсващата дума в стиховете?
едно име ново, голямо, _____,
като Термопили славно, безгранично 2 т.

5. Герой на Иван Вазов от повестта „Немили-недраги” 2 т.

6. Какво изразно средство е подчертаната дума в стиховете: „... та сърце, майко, не трае/ да гледа турчин, че бесней...”? 2 т.

7. Кое от изреченията е безлично?

А) Наднича луната.

Б) Тишината спи.

В) Студено ми е.

Г) Непрогледна нощ. 2 т.

8. В коя дума е допусната правописна грешка?

А) обезумявам

Б) осмивам

В) оглушавам

Г) **ожилвам** 2 т.

9. Коя от думите се различава от останалите по лексикалното си значение?

А) **адресат**

Б) подател

В) отправител

Г) адресант 2 т.

10. Подчертаният израз в изречението *По турския бряг на близко разстояние се мержелегеа малки дървени колиби, прилични отдалеч на гробове сред пустите и голи пространства, покрити сега със снежна пелена е ограден със запетаи, защото е:*

А) вметната част

Б) подчинено обстоятелствено изречение

В) обособена част

Г) подчинено определително изречение 1 т.

11. Кой от подчертаните глаголи в стиховете от одата „Опълченците на Шипка” на Иван Вазов е от свършен вид?

...и фърлят се с песни в свирепата сеч,

като виждат (А) харно, че умират (Б) веч...

Но вълни по-нови от орди дивашки

гълтат, потопяват (В) орляка юнашки...

Йоще миг – ще падне (Г) заветният хълм.

1 т.

12. Думите *Как да ти се отплатя? аз нямам нищо. Нищо, нищо нямам...* са на:

А) бунтовника от „Една българка”

Б) Странджата от „Немили-недраги”

В) баба Илийца от „Една българка”

Г) Македонски от „Немили-недраги”

2 т.

13. Какво е по вид и състав изречението? *Чувайки първите акорди на новата песен, изведнъж той стана, па запя, че и заигра пред смаяните погледи на гостите.*

А) сложно съставно с подчинено допълнително

Б) сложно съчинено

В) сложно смесено

Г) сложно съставно с подчинено определително

1 т.

14. Каква е синтактичната функция на еднородните части в изречението?

Македонски отдъхна и пак завървя тихо, равномерно, бодро.

А) съгласувани определения

Б) преки допълнения

В) обстоятелствени пояснения

Г) сказуемни определения

1 т.

15. Какъв е конкретният повод Странджата да произнесе речта си в III глава на повестта „Немили-недраги” от Иван Вазов?

А) желанието му да припомни героичното минало на хъшовете

Б) словесният сблъсък между Македонски и Бръчков

В) спорът между Димитрото и Мравката за чорбаджиите

Г) стремежът на Странджата да обедини другарите си

1 т.

16. В кой ред всички думи са пароними?

А) шумка, шишарка, шунка

Б) бактерия, батарея, батерия

В) полилей, полюлей, полей

Г) индивид, индианец, индиец

2 т.

17. В кои позиции са пропуснатите запетаи в откъса от разказа „Една българка” на Иван Вазов?

Разкошната(1) дългеста долина, която се отваря от Шишмановата скала(2) имаше омайна хубост(3) пременена в пролетна зеленина(4) прорязвана от сребристия пояс на реката, лъснала от лъчите на слънцето. Дотук, до Шишманова скала(5) се свършва нейната одисея из тесни клисури и безконечни планински завои(6) ту между стръмни урви(7) покрити с дъб и бук, ту под високи(8) навъсени скали, напробити с пещери.

А) 1, 3, 4, 6, 8

Б) 2, 3, 4, 5, 7

В) 3, 4, 6, 7, 8

Г) 2, 3, 5, 6, 7

2 т.

18. С каква част на речта е изразен подлогът в изречението?

На празника на влюбените „обичам” е най-очакваната дума.

А) причастие

Б) прилагателно име

В) глагол

Г) съществително име

2 т.

19. Образът на баба Илийца е въведен във Вазовия разказ „Една българка” чрез:

- А) портретна характеристика
 - Б) действена характеристика
 - В) речева характеристика
 - Г) пряка психологическа характеристика
- 2 т.**

20. Какво означава фразеологичното съчетание *хвърлям ръкавица на някого*?

- А) предизвиквам някого
 - Б) лъжа някого
 - В) ядосвам някого
 - Г) обиждам някого
- 2 т.**

21. В кое изречение е допусната правописна грешка при подчертаните думи?

- А) Калугерът не проумява дързостта и смелото поведение на челопеченката.
 - Б) Само един ратай има в манастирския двор, когато се дочува тропане посред нощ.
 - В) Старицата се спуска през нощта в някакав дълбок дол към Искъра.
 - Г) Илийца донася на момъка калугерско расо, взето от манастира.
- 1 т.**

22. Каква е грешката, допусната в изречението?

За Ботевия лирически герой от стихотворението „На прощаване” истинският живот след смъртта е възможен, едва когато примерът му вдъхнови за подвиг неговите братя.

- А) правописна
 - Б) граматична
 - В) пунктуационна
 - Г) стилистична
- 1 т.**

23. В кое от изреченията НЕ е допусната граматична грешка?

- А) Ал. Константинов посещава Чикагското изложение заедно с двама негови приятели.
 - Б) Илийца бърза и носи на ръце към манастира внучето й, болно от „две недели насам”.
 - В) Баба Илийца подава сухи корички хляб на бунтовника, на който иска да помогне.
 - Г) Изстраданияте думи на Странджата дълбоко вълнуват неговите събрата.
- 2 т.**

24. Какво е по вид и състав изречението? *Бръкна отзади под кожата и извади револвера си, който остана в дясната му ръка, тоягата мина в лявата.*

- А) сложно съставно с подчинено подложно изречение
 - Б) сложно съставно с подчинено определително изречение
 - В) сложно съставно с подчинено обстоятелствено изречение
 - Г) сложно смесено изречение
- 1 т.**

25. Кои думи НЕ са на отец Евтимий (Иван Вазов, „Една българка”)?

- А) *От ония е, дето ги гонят сега.*
 - Б) *Някои от „ония” трябва да бъдат.*
 - В) *Ония са или турци...*
 - Г) *...може да видят отгоре някои...*
- 2 т.**

26. Какво е значението на думата *курбан* в изречението *...божичко, закрили го, българин е, тръгнало е за християнска вяра курбан да става?*

- А) *принасяне на жертва*
 - Б) изпълняване на дълг
 - В) посвещаване в съзаклатие
 - Г) проява на героизъм
- 2 т.**

27. В кой ред НЕ е допусната грешка?

- А) два Иван-Вазови герои
- Б) патетичен Вазовски стил
- В) двама Иван-Вазови героя
- Г) типичен иванвазовски стих

2 т.

28. В кое изречение НЕ е допусната пунктуационна грешка?

- А) Иване, по всяка вероятност твоите резултати от изпита, който беше вчера, са далеч по-добри от моите.
- Б) Иване, по всяка вероятност, твоите резултати от изпита, който беше вчера, са далеч по-добри от моите.
- В) Иване, по всяка вероятност твоите резултати от изпита, който беше вчера са далеч по-добри от моите.
- Г) Иване по всяка вероятност твоите резултати от изпита, който беше вчера, са далеч по-добри от моите.

1 т.

29. Местоимения от какъв вид са употребени в изречението от разказа „По жицата” на Йордан Йовков?

Още докато го бранеше от кучетата, Петър Моканина разбира, че тоя непознат селянин не се е отбил при него току-тъй, а го гони някаква беда.

- А) лично, относително, неопределително
- Б) показателно, обобщително, възвратно лично
- В) въпросително, лично, възвратно притежателно
- Г) лично, показателно, неопределително

1 т.

30. Кое от подчертаните сказуеми НЕ е съставно глаголно сказуемо?

Мечтая да уча (А) в престижна гимназия и започнах да се готвя (Б) отрано за изпитите. Дори през ваканциите не спрях да решавам задачи, защото трябва да изкарам (В) високи оценки. Пренебрегвам приятелите и почивката, но продължавам да се готвя (Г) упорито.

1 т.

31. Надписът *храбрий Български войвода* в първа глава от повестта „Немили-недраги” на Иван Вазов се отнася до:

- А) Филип Тотю
- Б) Странджата
- В) Хаджи Димитър
- Г) Македонски

2 т.

32. В изречението *Моето малко детенце обича да се гушка у баба си, когато го е страх, а тя, за да го успокои, го целува по нежната гушка* подчертаните думи са:

- А) пароними
- Б) синоними
- В) антоними
- Г) омоними

1 т.

33. В кой ред и двете думи са написани правилно?

- А) кръвообръщение, обръщение
- Б) пораства, порастна
- В) нейна, неин
- Г) подтиквам, подтискам

2 т.

34. Каква пунктуационна грешка е допусната в цитираните стихове от одата „Опълченците на Шипка“?

*Тогава Столетов, нашия генерал,
ревна гороломно: „Млади опълченци,
венчайте България с лаврови венци!
На вашата сила царят повери
прохода, войната и себе дори!”*

- А) пропусната запетая
- Б) излишен удивителен знак
- В) пропуснати кавички
- Г) пропуснато двоеточие

2 т.

35. - 38. Прочетете текста и изпълнете поставените задачи.

За нашия поетичен език

Аз винаги следя с удоволствие напредъка му, на нашия поетичен език.

Той се изгражда, префинява, обогатява. Но аз повтарям: той е хубав и звучен... А поради падането на ударенията не на същи слогове на думите той обладава голяма ритмичност, годен е за всички стихотворни форми, ползва се с безкрайно богатство от ритми... и е способен на най-музикален стих.

Езикът е жив организъм. Той расте, развива се, видоизменя се. Навярно в бъдещите времена под усилията на големи таланти той ще се усъвършенства още повече. Аз мисля, че днешният книжовен език ще остане по хубост същият, само - по-префинен и по-богат.

Той ще носи печата, който му даде делото на талантлив майстори - от Ботева до Яворова и Кирила Христова. Ще се напишат на него само по-велики творения, сигурно, и с това главно ще се различава от днешния.

Иван Вазов

35. В кой ред всички изрази назовават предмета на текста?

- А) напредък, ритмичност, творения
- Б) поетичен език, жив организъм, книжовен език
- В) префинява, обогатява, усъвършенства
- Г) хубав и звучен, стихотворни форми, богатство от рими

2 т.

36. Второто и третото изречение са свързани с първото чрез:

- А) контекстови синоними
- Б) лични местоимения
- В) лексикални повторения
- Г) съюз и предлог

2 т.

37. Каква е основната функция на текста?

- А) коментарна
- Б) информативна
- В) експресивна
- Г) развлекателна

1 т.

38. Кое твърдение НЕ е вярно според текста?

А) Днешният книжовен език ще остане по хубост същият, само по-префинен и по-богат.

Б) Езикът е жив организъм – расте, развива се, видоизменя се.

В) Езикът ще носи печата, даден му от творчеството на Ботев, Яворов и Кирил Христов.

Г) Ще се напишат на него само по-велики творения, сигурно, и с това главно ще се различава от днешния.

1 т.

39. В кой от редовете броят на гласните съвпада с броя на съгласните звукове в двете думи?

А) гъвкав, мъжествен

Б) разнообразен, енергичен

В) ярък, интонациите

Г) звукове, преливен

2 т.

40. Кой от детайлите е от описание на Македонски от повестта „Немили-недраги” на Иван Вазов?

А) нагърчено от преждевременна старост лице

Б) лукави и дръзки очи

В) гъста черна брада

Г) хлътнали от бдение и невъздържание очи

1 т.

41. В кое изречение НЕ е допусната правописна грешка?

А) По дух и структура, по мелодичност и подбор на изразни средства Ботевата творба „Хайдути” напомня духа на народната песен.

Б) По дух и структура, по мелодичнос и подбор на изразни средства Ботевата творба „Хайдути” напомня духа на народната песен.

В) По дух и структура, по мелодичност и подбор на изразни средства ботевата творба „Хайдути” напомня духа на народната песен.

Г) По дух и структура, по мелодичност и подбор на изразни средства Ботевата творба „Хайдути” напомня духа на народната песен.

1 т.

42. В кой ред има само съществителни нарицателни имена?

А) тройка, оценка, осмица

Б) три, няколко, десет

В) крава, мляко, бяло

Г) сила, носещ, мощ

1 т.

43. Кое от изреченията е сложно съставно с подчинено подложно?

А) Съобщиха ни, че състезанието ще бъде следващата седмица.

Б) Разбра се, че състезанието ще се проведе през следващата седмица.

В) Чух новината, че състезанието ще бъде следващата седмица.

Г) Всички вече знаят за състезанието през следващата седмица.

2 т.

44. Кой израз от одата „Опълченците на Шипка” на Иван Вазов НЕ се отнася за турците?

А) гъсти орди

Б) идат като тигри

В) черний рояк

Г) демони черни

1 т.

Задачи 45., 46., 47., 48.

Какви изразни средства са подчертаните думи и словосъчетания в откъса от Ботевото стихотворение „На прощаване”? (Запишете термините в листа за отговори)

... сърце, майко, не трае
да гледа турчин, че бесней
над бащино ми огнище(45):

45. синекдоха

там(46), дете аз съм пораснал

46. анафора

и първо мляко засукал,

там(46), дете либе хубаво(47)

черни си очи вдигнеш

и с онази тиха усмивка

47. инверсия

в скръбно ги сърце впиеше,

там(46) дете баща*и* братя

48. етимологична фигура

черни чернеят(48) за мене!

4 x 2 т.

49. Кое от изреченията е сложно съставно с подчинено определително?

А) Стигнахме до мястото, където се провежда състезанието.

Б) Където и да отиде, винаги носи със себе си своя талисман.

В) Не знаем къде ще се проведе състезанието по български език.

Г) Къде можем да пишем, ще ни обяснят квесторите на изпита.

1 т.

50. В кое изречение е употребена глаголна форма в страдателен залог?

А) Често ни се случва да се смеем и на най-глупавите вицове.

Б) Вицовете се разказват от онези, които имат добра памет и богато въображение.

В) Не всички вицове, които слушаме, будят смях.

Г) Действащи лица във вицовете са често популярни личности.

2 т.

51. Кой стих НЕ е от лирическият увод на одата „Опълченците на Шипка” на Иван Вазов?

А) нека да ни сочат с присмехи обидни

Б) има едно име, що вечно живей

В) издига се някой див, чутовен връх

Г) кат шъпа спартанци под сганта на Ксеркса

2 т.

52. В кой израз НЕ е употребена форма за повелително наклонение?

А) Да се потрудим здравата!

Б) Трябва да се трудим здравата!

В) Започни да се трудиш здравата!

Г) Нека се трудим здравата!

2 т.

53. Кое от изреченията е сложно съставно с подчинено допълнително?

А) Трябва да решим всички задачи от раздела.

Б) Реши се да организираме юбилеен концерт.

В) Взехме решение да посетим изложбата.

Г) Решихме да продължим по пътя към хижата.

2 т.

54. Мотото (епиграфът) на разказа „Една българка” от Иван Вазов е:

А) българска народна пословица

Б) откъс от турска фолклорна песен

В) откъс от българска народна песен

Г) българска народна поговорка

2 т.

55. Посочете пропуснатите думи в стиховете от одата „Опълченците на Шипка” на Иван Вазов?

*Щурмът е отчаян, _____ е лют.
Три дни веч се бият, но помощ не иде,
от никъде _____ надежда не види.*

- А) сблъсъкът, войнът
- Б) врагът, окото
- В) боят, погледът
- Г) отпорът, взорът

2 т.

56. Кое от изреченията е сложно съставно с подчинено обстоятелствено?

- А) Дядото разказваше за времето, когато градчето е било още много малко.
- Б) Има моменти, когато и в шумна компания човек се чувства самотен.
- В) Тъжно е, когато всички са безразлични към твоите мечти и желания.
- Г) Децата, когато са погълнати от игрите си, сякаш заживяват в друг свят.

1 т.

57. В кое изречение НЕ е допусната граматична грешка?

- А) Евтиният американски долар не е изгоден за никой от европейците.
- Б) Цената на артикулите на стоковата борса е в български левове.
- В) Финансовата криза, чийто измерения са световни, дойде и в България.
- Г) И във Франция, и в Австрия хората вече пазаруват само с евра.

2 т

58. Посочете вярното твърдение.

- А) *Експозиция* е моментът, който очертава основния конфликт чрез конкретна случка, действие или решение за действие.
- Б) *Развързка* е последната част от творбата, която доизяснява отношенията между някои от лицата или пък хвърля допълнителна светлина върху предишни събития.
- В) *Кулминация* е най-вълнуващият, върховият момент в развитието на случващото се, белязан с най-силно напрежение и драматизъм.
- Г) *Завръзка* е началната част на произведението, в която читателят се запознава с героите, обстановката, времето и мястото на действието.

2 т.

59. Кое от изреченията е сложно смесено?

- А) Реката, криволичеща над селото, и днес сякаш разказва тази романтична история.
- Б) Момчетата и момичетата от нашия клас ще се присъединят веднага щом пристигнат.
- В) Влязох, но не видях никого от тези, на които разчитах за разбиране и подкрепа.
- Г) Протегна се и бързо сграбчи ябълката, скрита сред гъстата зеленина на клоните.

2 т.

60. В кой от редовете НЕ са свързани вярно творба и герой?

- А) „Една българка” – Джембалаза
- Б) „Опълченците на Шипка” – Хасан ага
- В) „Една българка” – Иван
- Г) „Опълченците на Шипка” – Радецки

2 т.